

YTTRANDE

2016-03-31

Regeringskansliets diarienummer:
N2015/08971/PUB

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Sveriges Stadsarkitektförbundets yttrande över betänkandet *Bättre samarbete mellan stat och kommun vid planering och byggande* (SOU 2015:109)

Bakgrund

Utredningen har haft det övergripande uppdraget att utreda och föreslå åtgärder som syftar till att öka den kommunala planläggningen för bostadsbyggande och att öka mängden markanvisningar. Uppdraget utvidgades till att även omfatta frågor om kommunernas möjligheter att ställa detaljerade krav i en detaljplan, möjligheten till bättre kommunal planberedskap samt behovet av effektivisering av de statliga myndigheternas - särskilt länsstyrelsernas - medverkan i plan- och byggprocessen och tidsåtgången för denna.

SSF tillstyrker förslaget delvis.

SSF tillstyrker förslaget att Länsstyrelserna tidigt i planprocessen ska lämna ett planeringsbesked inom sex veckor som tydliggör behovet av planeringsunderlag och överprövning enligt 11kap 10-11 §§ PBL till kommunerna på begäran. Betänkande måste dock tydliggöras vad gäller frågan om planeringsbeskedet är bindande eller inte och när det är kommunen eller länsstyrelsen som avgör vilka planeringsunderlag som måste tas fram under planprocessen. Innebörden av det kommunala planmonopolet behöver beskrivas tydligare liksom skillnaden i ansvar under planprocessen mellan länsstyrelsen och kommunen. Förslaget kommer annars inte att innebära den förenkling som eftersträvas: *"... om detta riskerar att krångla till processen i onödan tror vi inte att kommunen skulle begära ett sådant besked"* (sid. 149).

Vidare är det viktigt att länsstyrelsen motiverar varför man begär in utredningar (sid. 151). Eftersom kommunen själv avgör vilket planeringsunderlag som ska tas fram anser vi att planeringsbesked i fråga om underlag inte ska kunna överklagas. Länsstyrelsen bör motivera varför ett visst underlag behövs.

Konsekvenser för sökande kan vara både negativa och positiva. Om en onödigt lång och kostsam planprocess kan undvikas är det positivt för sökanden och för kommunen. Samtidigt kan länsstyrelsens krav på vilka planeringsunderlag som ska tas fram tidigt i planprocessen, inför ett planeringsbesked, innebära kostnader för sökande som kan upplevas som omotiverade. Exploatören kan ju få "avslag" på vidare planläggning av länsstyrelsen och kostnaderna upplevs då som betungande, med följd att sökande avbryter planprocessen i ett tidigt skede.

SSF ställer sig bakom förslaget om att öka kompetensen för statliga myndigheter som beskrivs på sid. 307. Vi instämmer i *"att kompetensinsatser som involverar såväl statliga som kommunala aktörer bör leda till en effektivare och mer förutsägbar planprocess. Ökad kunskap inom området bör kunna leda till*

att de bedömningar som görs under processens gång blir tydligare och mer enhetliga och att samspelet mellan stat och kommun förbättras”.

En mer förutsägbar planprocess bör kunna leda till en ökad planläggning men SSF är inte lika övertygad som utredarna om att det är bristen på planlagd mark i Sverige som bromsar bostadsbyggandet. För att lösa bostadbristen är andra åtgärder av ännu större vikt.

SSF avstyrker förslaget delvis.

I betänkande föreslås att det i PBL införs begränsningar av kommunens möjligheter att i en detaljplan reglera tekniska egenskaper och en ny byggnads yttre utformning vad avser färg- och materialverkan. Vidare föreslås att begreppet tekniska egenskaper ska ersätta begreppet utförande i den aktuella bestämmelsen och i rubriken ovanför denna.

Förslaget lyder: *”Möjligheterna att i detaljplan reglera en ny byggnads utformning vad avser färg- och materialverkan ska begränsas till situationer då detta krävs för att planen inte ska bli föremål för överprövning enligt 11 kap. 10 § PBL. Möjligheterna att i detaljplan reglera byggnadsverk och tomters tekniska egenskaper ska begränsas till situationer då detta krävs för att planen inte ska bli föremål för överprövning enligt 11 kap. 10 § PBL.”*

SSF anser att förslaget kan vara motiverat för att undvika onödigt hög detaljeringsgrad i detaljplanerna, och därmed minska risken för mindre avvikelse eller ändring av nya detaljplaner, men att kommunerna själva bör avgöra när en detaljplan kan vara generell alternativt behöver ha en viss detaljeringsgrad. Det finns miljöer som är känsliga för negativ påverkan utan att vara riksintressen.

Prövningen av utseende och utformning av en byggnad föreslås lyftas över till bygglovskedet (även) i detta betänkande. Det möjliggör mer generella detaljplaner, vilket kan vara befogat i vissa situationer, men kan medföra risk för negativa konsekvenser för den gestaltade livsmiljön i många andra lägen. SSF anser därför att valet av detaljeringsgrad ska avgöras av kommunerna. Ofta föredrar även byggherrar en något mer detaljerad detaljplan då de anser att det ger en ökad projekteringstrygghet. De vill inte att det ska dyka upp några ”övertäckningar” i bygglovsprövningen eller att närliggande byggprojekt på ett oförutsägbart och negativt vis ska påverka den förväntade nivån på den gestaltade livsmiljön.

Generellt gäller att kompetens, resurser och mandat kommer att behöva tillföras bygglovsavdelningarna i kommunerna i de fall där planer blir mer generella och en allt större del av dialog, bedömning och beslut behöver ske i bygglovsprocessen. Det är viktigt att staten (och SKL) har med detta i beskrivningar av och bedömningar av konsekvenserna av förslag som minskar detaljplanens relativt centrala roll i det svenska samhällsbyggandet.

Stina Fahlgren
Styrelsemedlem och remissansvarig i Sveriges Stadsarkitektförening

Per Haupt,
Ordförande i styrelsen för Sveriges Stadsarkitektförening